

רב גידל אמר: "גדול" — שגדלו בכרכתו בשם המפורש.

ורב מתנא אמר: גידלו בכך שאמר [לקמן, בנחמיה ט] "האל הגדול הגבור והנורא".

והא דאמר רב מתנא — מסייע [לפי הגר"א] לדברי רבי יהושע בן לוי.

דאמר רבי יהושע בן לוי: למה נקרא שמן "אנשי כנסת הגדולה"?

לפי שהחזירו עטרה ליושנה, כדלהלן:

תחילה, אתא בא משה, ואמר: [דברים י'] "האל הגדול הגבור והנורא".

אך בדור מאוחר יותר, אתא בא ירמיה הנביא, ואמר, כאשר ראה את שרי נבוכדנצר מריעים בתוך המקדש: בשעה שנכרים מקרקרין בחיבלו — איה הוא גילוי נוראותיו? דהיינו, הגילוי של "נורא" הוא כאשר אנו רואים זאת, ולא בשעת הסתר פנים.

לא אמר ירמיה "נורא", היות וחסר אז גילוי זה.

אתא דניאל, בזמן גלות בבל ואמר: בשעה שנכרים משתעבדים בבניו במשך שבעים שנה — איה הוא גילוי גבורותיו?

לא אמר דניאל "גבור".

אתו אינהו, באו הם, אנשי כנסת הגדולה, והחזירו עטרה ליושנה, ואמרו: אדרבה, זו היא התגלות גבורת גבורתו של הקב"ה, שכוּבש את יצרו, בכך שנותן "ארץ אפים" לרשעים בתקופה כה ארוכה שבה

משתעבדים הגויים בבניו ומציקים להם בגזירותיהם.

ואלו הן נוראותיו שהתגלו בזמן החורבן, שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא — היאך אומה אחת של עם ישראל, יכולה היתה להתקיים בין כל האומות, שנאספו שם להשמידם, ובכל זאת עם ישראל שרד, וממשיך להתקיים.

ולכן נקראו אנשי כנסת הגדולה בשם זה, על שגידלוהו להקב"ה בהחזרת אמירת "הגבור והנורא".

והוינן בה: זרבנון, ירמיהו ודניאל, היכי עבדי הכי, ועקרי תקנתא דתקין משה לומר גם "הגבור והנורא"?!?

אמר רבי אלעזר: מתוך שהם היו יודעין בהקדוש ברוך הוא שאמתו הוא, לפיכך לא כיזבו בו.

שנינו במשנה: וקרא אחרי מות ואך בעשור.

ורמינהי מהמשנה במסכת מגילה, ששנינו בה: מדלגין בקריאת הנביא מפרשה לפרשה ואין מדלגין בקריאת התורה!?

ומשנינן: לא קשיא.

כאן — בדילוג ארוך, בכדי שיפסיק יסיים התורגמן המתרגם את תרגום הפרשה הקודמת ועדיין לא יספיק הגולל להגיע לפרשה הבאה, אין מדלגים, שאין זה כבוד הציבור שיישבו וימתינו.

כאן — בדילוג קצר, כמו הדילוג בין פרשת אחרי מות לפרשת אמור, שהוא בכדי שלא